

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

KERKENBELEIDSPLAN STADEN 2023

Kerkenbeleidsplan opgesteld in 2022-2023

Kapittel
Kruisbulckstraat 28
9800 Vinkt
info@kapittel.eu

In samenwerking met de vier parochies van Pastorale Eenheid St. Anna Staden en het lokaal bestuur van Staden.

1 INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	3
1. INLEIDING.....	5
2. SITUERING KERKGEBOUWEN	6
3. FICHE PER KERKGEBOUW.....	7
3.1. kerk Onze Lieve Vrouw- Oostnieuwkerke	7
3.1.1. Identificatie.....	7
3.1.2. Beschrijving	8
3.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	10
3.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	15
3.1.5. Financieel overzicht.....	16
3.2. kerk Sint Eligius - Vijfwegen	17
3.2.1. Identificatie.....	17
3.2.2. Beschrijving	18
3.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	19
3.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	23
3.2.5. Financieel overzicht.....	24
3.3. kerk Sint Bavo - Westrozebeke	25
3.3.1. Identificatie.....	25
3.3.2. Beschrijving	26
3.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	27
3.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	33
3.3.5. Financieel overzicht.....	34
3.4 kerk Sint Jan Baptist.....	35
3.4.1. Identificatie.....	35
3.4.2. Beschrijving.....	36
3.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	37
3.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	42

3.3.5. Financieel overzicht.....43

4. TOEKOMSTIG GEBRUIK EN TOEKOMSTIGE FUNCTIE

4.1. Visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie 44

4.2. Plan van aanpak..... 49

1. Inleiding

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Staden:

- kerk Sint-Jan Baptist, Marktplaats 1 te 8840 Staden
- kerk Sint Bavo, Dorpsstraat 47 te 8840 Staden-Westrozebeke
- kerk Onze Lieve Vrouw, Dorpsplein 3 te 8840 Staden-Oostnieuwkerke
- kerk Sint Eligius, Kampstraat 1 te 8840 Staden, Vijfwegen.

De basis van de 'as is'- versie werd opgemaakt door gemeentebestuur Staden in samenwerking met mevrouw Elien Vernack, erfgoedconsulent IOED RADAR. Deze basisversie werd aangevuld door de diverse kerkbesturen onder leiding van Kapittel die het volledige proces van het kerkenbeleidsplan begeleidde in 2022-2023.

Kapittel gebruikte een weldoordacht stappenplan om tot het resultaat van dit kerkenbeleidsplan te komen. Samen met de gemeente Staden als opdrachtgever, stelde ze een 12 koppig lokaal team, het zogenaamde 'kernkapittel' samen. Het kernkapittel representeerde vertegenwoordigers uit het beleid, de vier kerkfabrieken, de geloofsgemeenschappen, de pastoor en de parochie assistent. Deze gaven input en feedback en begeleidde de procesbegeleider. Vervolgens vond een toekomsttraject in vijftien stappen plaats; met een voorstudie, verschillende individuele en groeps gesprekken, er werd een focusgroep en een klankbordgroep samengesteld en er vonden diverse kernkapittel gesprekken en workshops plaats. Binnen elke parochie werd er in de kerk ook een participatieavond voor de brede gemeenschap georganiseerd om input te verzamelen en toekomstbeelden te vormen. Op basis van deze input werd een rapport gemaakt die een gedragen toekomstbeeld van de vier parochiekerken van Staden uiteenzet. Het volledige traject van dit kerkenbeleidsplan vond plaats van oktober 2022 tot november 2023.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Staden, het centraal kerkbestuur van Staden en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

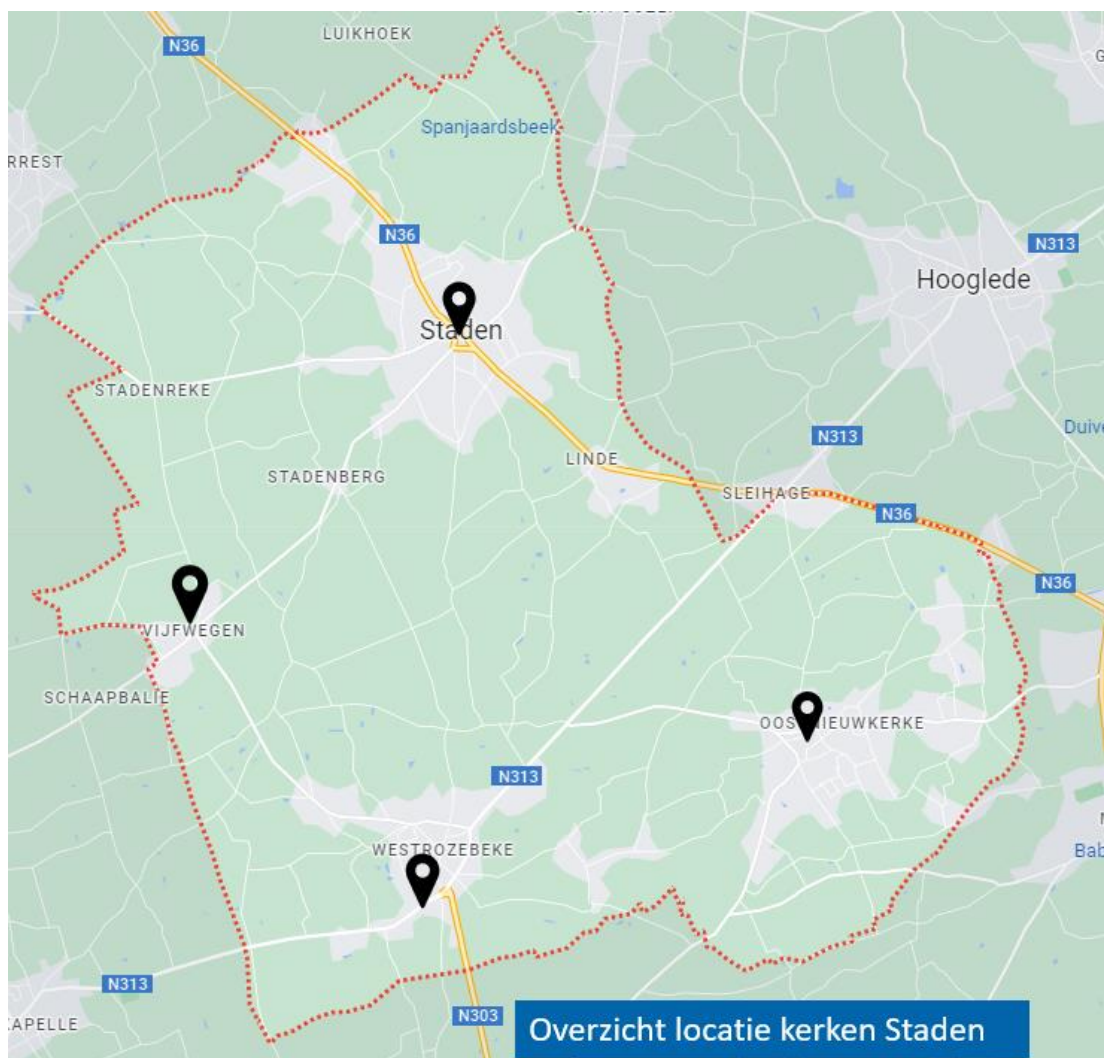
- door de bisschop van Brugge op _____ ;
- door de gemeenteraad van de gemeente Staden op 21 december 2023.

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is en zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Handtekening bisdom

Handtekening gemeente

2. Situering kerkgebouwen

kerk Sint-Jan Baptist, Marktplaats 1 te 8840 Staden
kerk Sint Bavo, Dorpsstraat 47 te 8840 Staden-Westrozebeke
kerk Onze Lieve Vrouw, Dorpsplein 3 te 8840 Staden-Oostnieuwkerke
kerk Sint Eligius, Kampstraat 1 te 8840 Staden, Vijfwegen.

3. Fiche per kerkgebouw

Onze Lieve Vrouw

3.1.1. Identificatie

Naam: Onze Lieve Vrouwekerk

Geografische ligging

- Dorpsplein te 8840 Oostnieuwkerke
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: bisdom Brugge
- Decanaat: Roeselare-Izegem
- Pastorale Eenheid: Sint Anna
- Parochie: O.L. Vrouw Oostnieuwkerke

Eigenaar: kerkfabriek Onze Lieve Vrouw

Bescherming(en)

- Niet-beschermd

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

3.1.2. Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

Gebouw

De eerste melding van een kerkgebouw te Oostnieuwkerke is van 1093, toen de bisschop van Doornik de rechten van het altare de Rollers cum appendicia sua de Nieuwerkerka aan de Augustijnenabdij Zonnebeke schonk. Omstreeks 1200 werd een **romaans kerkje** gebouwd, dat zich in de loop der eeuwen ontwikkelde tot een kleine **kruiskerk met vieringtorentje en halfronde apsis**. In 1221 werd Oostnieuwkerke vermeld als een zelfstandige parochie. Het patronaatsrecht bleef in handen van voornoemde abdij.

De kerk, vanouds aan Sint-Blasius gewijd, had te lijden van de godsdiensttwisten, en werd daarna hersteld. Mogelijk was 1687 een jaar waarin de herstelwerkzaamheden voltooid waren. Sindsdien werd de kerk aan Sint-Brigida gewijd, maar vanaf 1801 aan Onze-Lieve-Vrouw.

In 1897 werd de kerk vervangen door een **bakstenen neogotische hallenkerk** naar ontwerp van Jules Soete. De driebeukige hallenkerk kreeg een achtkante vieringtoren op vierkante basis, aansluitend bij de regionale bouwkundige traditie.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de kerk door de Duitsers als veldhospitaal gebruikt. Tijdens het slotoffensief begin oktober 1918 met aansluitend de bevrijding op 3 oktober, werd het dak van de kerk en de torenspits zwaar beschadigd door Britse granaatbeschietingen.

In 1919 werd de kerk opnieuw in gebruik genomen en van 1920-1921 werden dak en torenspits definitief hersteld.

De kerk had aanvankelijk een orgel van Van Peteghem, die door de oorlogsomstandigheden verloren ging. Sinds 1999 heeft de Onze-Lieve-Vrouwkerk een orgel van J. Bruggeman dat aanvankelijk in Sint-Jacobs-Kapelle stond.

Bron:

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/51098>

Typologie: hallenkerk
Datering: vierde kwart 19de eeuw
Stijl: neogotiek

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Collecties

- Er is **een inventaris** opgemaakt voor de collectie binnen in de kerk, in de sacristie en van de kerkgewaden, specifieke vermelding verdienen ook de glas-in-lood-ramen langs alle zijden van de kerk.
- Het kerkmeubilair is grotendeels 20e-eeuws.
- Enkele 18e-eeuwse grafstenen, ingemetseld in het transept, getuigen van de monniken die hier als pastoor werkzaam waren.
- In de voormalige calvariekapel bevindt zich een monument dat de gebeurtenissen tijdens de Eerste Wereldoorlog gedenkt.
- Er is een gedenksteen aan de buitenzijde van de kerk voor de drie Poolse gesneuvelde soldaten tijdens de bevrijding van Oostnieuwkerke.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wilt u het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wilt u het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Tradities en devoties

- De kerk is toegewijd aan “onze lieve vrouw” maar ook H. Brigida (van Kildare) is op verschillende plaatsten en tijdstippen gedurende het jaar aanwezig.
- Eind oktober is er ook een paarden- en hondenzegening.

3.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Gebouw en architecturale mogelijkheden

Opbouw

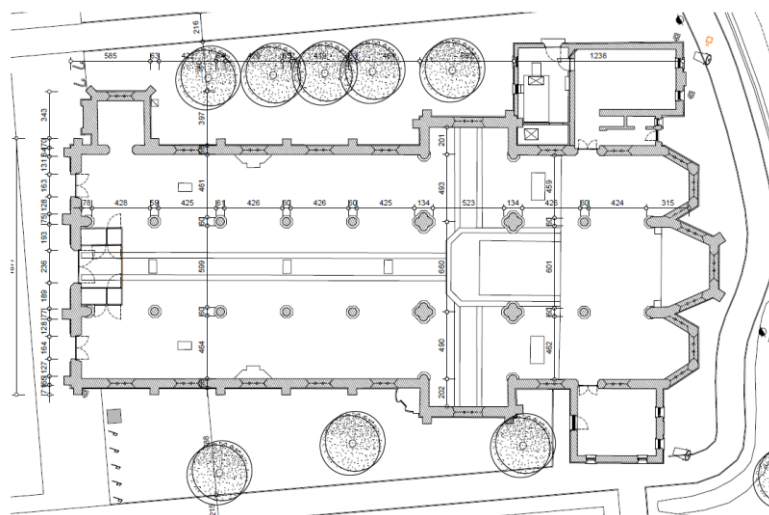
Type: driebeukige hallenkerk

Oppervlakte: +/- 1.008m² (bruto bebouwde oppervlakte, inclusief buitenmuren)

Bijruimtes: winterkapel, sacristie, brigadakapel

Aantal stoelen: 360

Het betreft een driebeukige hallenkerk met breder middenschip, een achthoekige vieringtoren met vierkante basis, een rond traptorentje in de oksel van het transept. Het geheel werd uitgevoerd in rode bakstenen.

Opdeelbaarheid:

Architecturaal gezien is compartimentering mogelijk. Of het wenselijk is, is een andere vraag.

Ruimtelijke uitbreidbaarheid:

Aan de buitenzijde van de kerk zou er voldoende ruimte kunnen zijn voor een uitbreiding van de kerk. Indien dit scenario gewenst is, zal er wel zeer goed moeten worden nagedacht over de plaats waar een aansluiting wordt gemaakt met de kerk en de manier waarop dat gebeurt. De buitenzijde van de kerk is bezaaid met zeer karakteristieke metselaarstekens. Verder is uiteraard ook van belang dat er rekening wordt gehouden met de ritmiek van de huidige architectuur en dat een eventuele nieuwe toevoeging de monumentaliteit van de kerk niet in het gedrang brengt.

Voorzieningen

Sanitair	Toilet aanwezig (via de winterkapel)
Verwarming	Gasketel... via ondergrondse luchtkanalen
Verlichting	Ja; stelselmatig aan het vervangen door LED
Regenwater	Geen opvang voorzien
Zonnepanelen	Dit wordt bestudeerd
Keukenvoorzieningen	Neen
Audio	Ja, muziekinstallatie, micro
Beeldscherm	Ja, via groot projectiedoek boven het altaar
Rolstoeltoegankelijkheid	Ja

Diefstal- en brandbeveiliging	Camerabewaking
Bliksembeveiliging	Ja
GSM-operatoren	Nee

Toestand

Cfr. rapport monumentenwacht

Het rapport van Monumentenwacht dateert van oktober 2017. De bouwfysische toestand van de Onze-Lieve-Vrouwekerk is goed. Er werden suggesties gedaan in functie van toegankelijkheid, bereikbaarheid en veiligheid. De meest dringende interventies dienden te gebeuren aan het dak.

Uitgevoerde en toekomstige restauratiewerken

Een vijftal jaar terug werd het interieur van de winterkapel volledig opgefrist met nieuwe verlichting en ingemaakte kasten als extra bergruimte. Enkele jaren terug werd de toren en de achterste daken (drie beuken achter altaar en winterkapel en sacristie) aangepakt. Recent is er vooral aandacht besteed aan de renovatie werken aan de daken van de kerk. In de volgende fase (zijnde fase 3 deel 1) worden de daken van de noord- en middenbeuk aangepakt

Gewenste investeringen

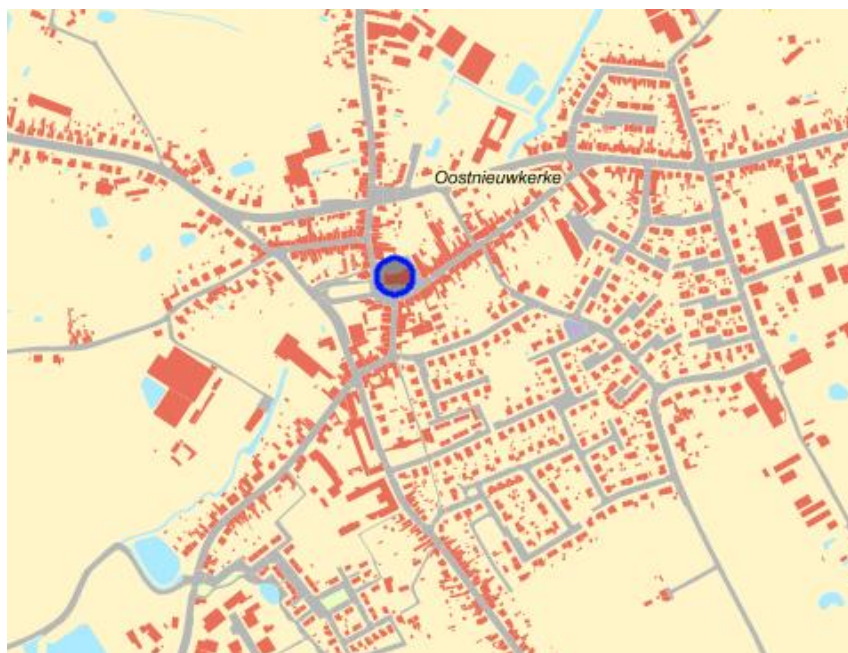
Het dak van de zuidelijke beuk.

Architecturale studies

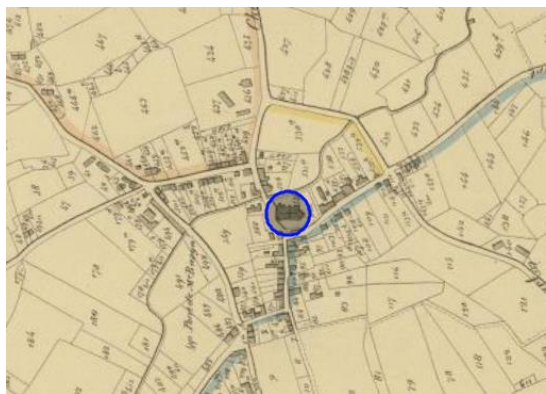
In 2021 is er door 3ARCHITECTEN een onderzoek gevoerd naar de integratie van twee lokalen voor de tekenacademie in de huidige kerk te Oostnieuwkerke. Hieruit kwamen 3 scenario's, met een ontwerp.

Ruimtelijke omgeving

Ligging van de kerk op het GBR

Ligging van de kerk op de Popp kaart
(1842-1879)

Ligging van de kerk op de Ferraris kaart
(1771-1778)

Bron: www.geopunt.be

Sociale indicatoren

Totaal aantal inwoners Oostnieuwkerke (2023):
3678

De grenzen van de parochie Onze Lieve Vrouw vallen niet volledig samen met de grenzen van de deelgemeente Oostnieuwkerke omdat de inwoners van een stuk van de deelgemeente palend aan Sleihage-Hooglede behoren tot de parochie Sleihage.

Beschermd stads- of dorpsgezicht:

De kerk maakt geen deel uit van een beschermd stads- of dorpsgezicht, noch van een beschermd landschap.

Kerkgebouw

De toren wordt tijdens de donkere wintermaanden mooi verlicht. Het luiden van de klokken kan automatisch en vanop afstand bediend worden. Tijdens de nacht wordt het uur niet meer via klokslagen aangegeven om de nachtrust van de vele nieuwbouwappartementen rond te kerk te bewaren.

Begraafplaats:

Er ligt geen kerkhof meer om de kerk heen. De begraafplaats bevindt zich volledig buiten het dorpscentrum, op een tiental minuten stappen van de kerk. In de kerk en aan de buitenkant van de kerk zijn wel nog grafstenen van overleden priesters of notabelen aanwezig. Ook is er een gedenksteen voor de Poolse gesneuvelden en een oorlogsmonument aan de voorzijde van de kerk.

Relatie kerk tot publieke ruimte

- De kerk situeert zich in de historische kern van de deelgemeente Oostnieuwkerke. De omgeving wordt gekenmerkt door bebouwing aan noord-, oost- en zuidzijde van de kerk. Aan de westzijde, kant hoofdingang, is er een voorplein dat aansluit op het Brigidapark dat doorloopt tot aan de Basijnsmolenstraat. De bebouwing rond de kerk zijn hoofdzakelijk woningen en appartementen. In de directe omgeving zijn er nog enkele handelszaken aanwezig en horeca.
- Het Brigidapark is een publieke groene ruimte die één geheel vormt met het voorplein aan de kerk. Oorspronkelijk liep er een weg tussen de kerk en het park. Bij de heraanleg is deze weg opgebroken waardoor er geen fysieke barrière meer is tussen kerk en park. De weg rond de kerk is een lokale verbinding, zonder doorgaand verkeer.
- Rond de kerk zijn er een 25-tal parkeerplaatsen. In de onmiddellijke omgeving (aangrenzende straten en Zonneheem) zijn er een 50-tal parkeerplaatsen.
- De voormalige pastorie situeert zich tegenover de kerk, aan het voorplein en grenzend aan het Brigidapark. De pastorie is enkele jaren terug heringericht als logementshuis voor volwassenen met een mentale beperking. Het beheer en de begeleiding van de

Relatie kerkgebouw en omgeving

bewoners wordt verzorgd door Kerckstede dat gevestigd is langs de Slijperstraat in Oostnieuwkerke. De kerfabriek is eigenaar van de pastorij.

- Kerk, Brigidapark, pastorij en omliggende bebouwing vormen één harmonieus en coherent geheel.
- De Mandelbeek loopt langs de kerk, maar is ingebuisd en niet meer zichtbaar. Het tracé loopt onder de pastorieweg en langs de woningen aan de noordzijde van de kerk.

Mogelijkheden en risico's relatie kerk en publieke ruimte (vandaag)

- De aanleg van het Brigidapark en het wegnemen van de straat voor de kerk heeft gezorgd voor een enorme opwaardering van de publieke ruimte en de beleving in en rond de kerk.
- Het wegwerken van de fysieke barrière tussen kerk en park maakt dat er een wisselwerking mogelijk is geworden tussen kerk en park. De huidige inrichting van de omgeving (met een autovrij dorpsplein) voldoet aan de verwachtingen en biedt mogelijkheden voor een andere invulling of een ander gebruik van de kerk.
- Door de aansluiting van de kerk op het Brigidapark is het aangewezen dat de kerk een publieke functie blijft behouden. Een private invulling (kantoren, woningen, ...) zou de synergie tussen park en kerk doorbreken en een negatieve impact hebben op de beleving van het park als centrale ontmoetingsplaats in de kern van Oostnieuwkerke.

Energietransitie

- De dakvlakken zijn noord-zuid georiënteerd. Dit maakt dat de helft van de dakoppervlakte zuid gericht is en geschikt is voor het plaatsen van fotovoltaïsche panelen.
- De verharde ruimtes rond de kerk zijn afgewisseld met groenzones waar het water kan infiltreren. Door de grote dakoppervlakte is er een groot potentieel aan regenwater dat kan worden hergebruikt, bijvoorbeeld voor het bijvullen van de waterpartij in het Brigidapark. Overtollig regenwater kan worden opgevangen in het Brigidapark waar het water kan infiltreren. De nabijheid van het Brigidapark biedt mogelijkheden voor het aanleggen van een geothermische installatie voor verwarming (en koeling) in de kerk.

Voorzieningen omgeving

- De voormalige gemeenteschool in de Roeselarestraat is verkocht aan het GO! en maakt deel uit van de Campus Ter Sterre (Roeselare) (BSO).
- Het jeugdhuis Dolce Vita is gelegen langs de Lepelstraat. De tuin sluit aan op de Pastorieweg en het Brigidapark.
- Zaal Zonneheem is in eigendom van de gemeente en wordt in 2024 vervangen door een nieuwe polyvalente zaal. In het nieuwbouwproject wordt ook een nieuw jeugdhuis voorzien ter vervanging van het jeugdhuis in de Lepestraat.
- De nieuwe polyvalente zaal en het nieuwe jeugdhuis zijn gericht naar het Brigidapark waardoor er een sterkere wisselwerking en synergie mogelijk wordt met het park.
- Het Brigidapark is de verbindende factor tussen de diverse publieke functies die rond het park zijn gesitueerd.
- Op het voorplein van de kerk is er een wekelijkse markt op woensdagvoormiddag.

Complementaire ruimtes in de buurt

- Via het Brigiapark en de wandelweg over de overwelfde Mandel is het centrum van Oostnieuwkerke verbonden met de sportterreinen en aansluitend de nieuwe parking (in uitvoering). Via deze trage verbinding is deze twee publieke aantrekkingspolen aan elkaar gelinkt waardoor er zekere wisselwerking tussen beide mogelijk is. De gemeente wil in de toekomst deze verbinding opwaarderen en versterken door deze te verbreden en de overwelfde Mandel terug op te maken.

Mobiliteit

- De weg rond de kerk wordt hoofdzakelijk gebruikt voor lokaal verkeer en geen doorgaand verkeer. Het betreft wegen met eenrichtingsverkeer.
- Aan de kerk passeert er geen busverbindingen. De dichtstbijzijnde bushalte is gelegen langs de Meuelbroekenlaan, op +/-350m van de kerk, lijn Roeselare – Ieper (40).
- Rond de kerk zijn er een 25-tal parkeerplaatsen. In de buurt zijn er nog eens een 50-tal parkeerplaatsen. Een nieuwe parking met 65 parkeerplaatsen wordt aangelegd in de Spanjestraat, op +/- 350m van de kerk. De werken zijn gestart in november 2023.
- Bij de kerk en het Brigidapark is er plaats voor fietsen. Rond de kerk is er voldoende ruimte om nog bijkomende fietsenstalling te plaatsen.

3.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Huidig pastoraal gebruik

Frequentie van de erediensten

Wisselend om de week met Sint-Jan-Baptist Staden en Sint-Bavo Westrozebeke

Aantal gelovigen in de erediensten

65 (2021)

Doopsels

26 (2021)

Communies en vormsels

- eerste communies: 22 (2021)
- vormselvieringen: 28 (2021)

Huwelijken

6 (2021)

Uitvaarten

16 (2021)

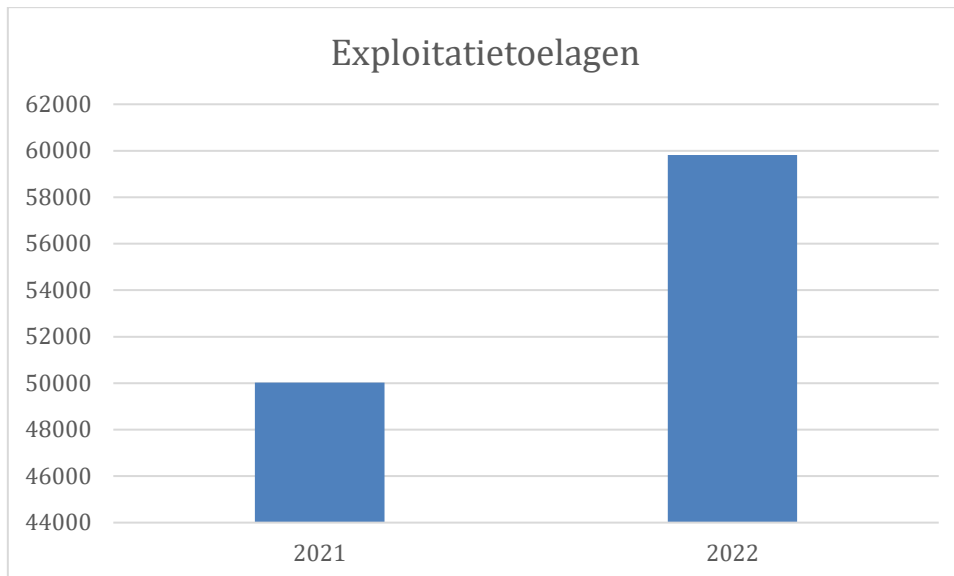
Andere vieringen/pastoraal gebruik

Vormsel-sleep-in

Niet pastoraal gebruik

- (Kerst)concert
- Tentoonstellingen
- Open Kerk tijdens het dorpsfeest

3.1.5. Financieel overzicht

Sint Eligius

3.2.1. Identificatie

Naam: Sint Eligius

Geografische ligging

- Kampstraat te 8840 Staden
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: bisdom Brugge
- Decanaat: Roeselare-Izegem
- Pastorale Eenheid: Sint Anna
- Parochie: Sint Eligius (De Vijfwegen) Staden

Eigenaar: kerkfabriek Sint Eligius

Bescherming(en)

- Niet-beschermd

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

3.2.2. Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

Gebouw

Vijfwegen werd in 1946 een zelfstandige parochie. In 1947 werd een noodkerk gebouwd en in 1951 een pastorie. Deze definitieve kerk werd gebouwd 1959-1960 naar ontwerp van **Willem Nolf**.

De kerk is enigszins een kopie van het kerkje van Sint-Joristen-Distel en het werd gebouwd in rode baksteen. Het is een **eenbeukig kruiskerkje** met vieringtorentje. De kerk bevat enkele elementen van het neoclassicisme, met name de natuurstenen omlijstingen en het oculus boven het portaal.

Het interieur wordt overkluisd door houten tongewelven. Naast het hoofdaltaar zijn er twee zijaltaren, gewijd aan respectievelijk het Heilig Hart en Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes.

Het orgel werd samengesteld uit 18e- en 19e-eeuwse onderdelen van orgels uit Luik en Keulen. De glas-inloodramen van 1960 stellen Sint-Eligius en de Heilige Barbara voor.

Bron:

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/51090>

Collecties

- Er is **een inventaris** opgemaakt voor de collectie roerend erfgoed.
- Het orgel: het instrument is een werk van de gebroeders Link (D - Giengen s/Brenz), uit 1891.

Typologie: kruiskerk
Datering: na WO II
Stijl: eclecticisme

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

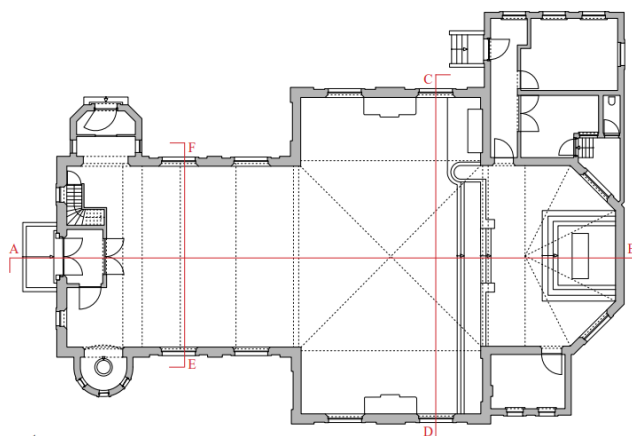
3.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Gebouw en architecturale mogelijkheden

Opbouw

Type: Kruiskerk
Oppervlakte: +- 500 m
Bijruimtes: doopkapel, kelder, berging
Aantal stoelen: 250

Binnen is sprake van een sobere en lichte ruimte met tongewelf.

Opdeelbaarheid

Door de sobere afwerking van de kerk zijn aan de binnenzijde wel wat mogelijkheden op het vlak van compartimentering of box-in-boxsystemen. In de zijbeuken kunnen kleine afzonderlijke ruimten gecreëerd worden. Belangrijkste is dat het gebouw ook langs de binnenzijde herkenbaar blijft als kerk en dat een zekere transparantie gebruikt wordt.

Ruimtelijke uitbreidbaarheid

Uitbreidingen aan de buitenzijde kunnen tot de mogelijkheden behoren, er is geen kerkhof rond de kerk. Belangrijk blijven de voelbare kleinschaligheid van de kerk. De typerende ligging langs een zeer open landschap biedt waarde.

Voorzieningen

Sanitair	Primitief, enkel buiten wc aanwezig
Verwarming	Ja
Verlichting	Ja
Regenwater	Neen
Zonnepanelen	Neen
Keukenvoorzieningen	Neen
Audio	Beperkt
Beeldscherm	Neen
Rolstoeltoegankelijkheid	Hellend vlak
Diefstal- en brandbeveiliging	Neen
Bliksembeveiliging	Ja
GSM-operatoren	Geen

Toestand

Cfr. rapport monumentenwacht

Het rapport van Monumentenwacht dateert van juli 2014. De bouwfysische toestand van de kerk is goed. Af en toe zijn kleine herstellingswerken nodig, bijvoorbeeld aan schrijnwerk..

Uitgevoerde en toekomstige restauratiewerken

- Stenen in voor- en zijgevel zijn hersteld
- Trapleuning en verlichting op zolder bijgevoegd
- Zink in goten hersteld
- Zijportaal zijdeur vernieuwd
- Deur naar buiten wc vernieuwd

Gewenste investeringen

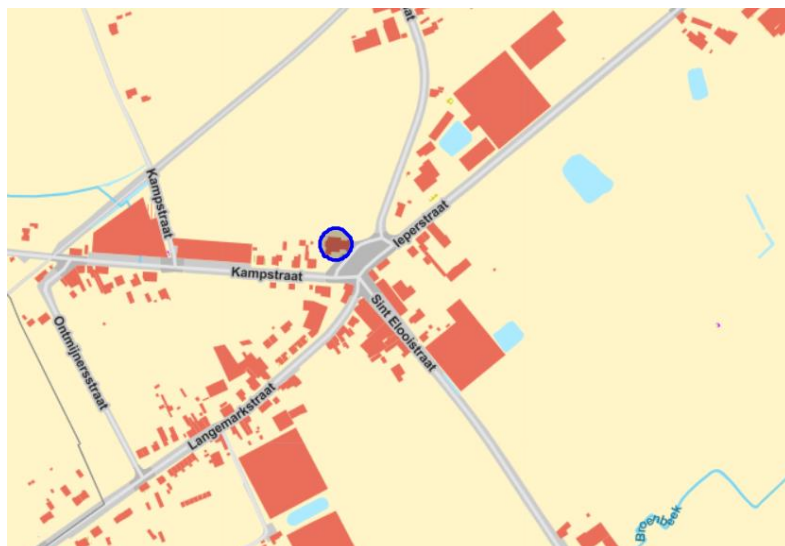
- Schilderwerken ramen binnen

Architecturale studies

In 2017 is er door TV Studio Thys Vermeulen en Studio Roma een haalbaarheidsonderzoek herbesteding gebeurd voor de Sint-Elligiuskerk De Vijfwegen Staden. Daaruit kwamen vier ontwerpscenario's. Verder is er een uitgebreide analyse van de bestaande kerk opgenomen, inclusief beschrijving van de kerk, bouwgeschiedenis, interieur, omgevingsanalyse.

Ruimtelijke omgeving

Ligging van de kerk op het GBR

De Sint-Eligiuskerk is een typerend klein kerkje voor een kleine deelgemeente, ingeplant in een weids landschap. De ligging op het platteland en het vergezicht vanaf de kerk maken onlosmakelijk deel uit van het karakter van de kerk.

Bron: www.geopunt.be

De Sint-Eligiuskerk was nog niet aanwezig bij het maken van de Popkaart en de Ferrariskaart.

Sociale indicatoren

Aantal inwoners Vijfwegen: geen exacte cijfers voor het gehucht Vijfwegen gezien gelegen op de grondgebieden van Staden, Westrozebeke en Langemark. Aantal inwoners van de Vijfwegen zit dus deels in het inwonersaantal van Staden en deels in het inwonersaantal van Westrozebeke. En nog een deel bij Langemark.

De parochie is voor 23% Langemark-Poelkapelle en voor 77% Staden. De parochie telt ongeveer 600 inwoners.

Relatie kerkgebouw en omgeving

Beschermd stads- of dorpsgezicht:

De kerk maakt geen deel uit van een beschermd stads- of dorpsgezicht, noch van een beschermd landschap.

Kerkgebouw

In de kerk zijn er klokken aanwezig met tijdsinstelling.

Begraafplaats:

De Sint-Eligiuskerk heeft geen bijhorend kerkhof rondom de kerk. Er is een begraafplaats op

wandelafstand van de kerk, aan de rand van het gehucht, naast de lagere school.

Relatie kerk tot publieke ruimte

- In de groenzone om de kerk heen bevindt zich een grot. De pastorie naast de kerk, gelegen in de Kamstraat, is niet meer in gebruik als pastorie.
- De kerk situeert zich op het kruispunt van Ieperstraat, Langemarkstraat, Sint Elooistraat, Kampstraat en Rekestraat. Vanuit de Vijfwegen kan je richting Staden, Westrozebeke, Houthulst en Langemark.
- Het plein aan de voorzijde van de kerk is ingericht als parking.
- Aan de zuidzijde is er een groenzone met Mariagrot.
- Aan de noordzijde grenst de kerk aan het landbouwgebied.

Mogelijkheden en risico's relatie kerk en publieke ruimte (vandaag)

- De kerk is het centrale punt van het gehucht Vijfwegen.
- Het plein voor de kerk is ingericht als parking en is volledig verhard. Een herinrichting biedt kansen om deze publieke ruimte op te waarderen. Open ruimte en kerk kunnen hierdoor een sterker geheel worden met meer ruimtelijke kwaliteit.
- De verbindingswegen zijn een vast gegeven. Een herinrichting van het wegprofiel is mogelijk, zonder wijziging van het tracé.
- De Kampstraat heeft een breed profiel en kan worden aangepast tot een woonstraat, met ontharde zones en groen. Via de Kampstraat wordt de kerk verbonden met de Vrijbosroute (fietsroute tussen Staden en Langemark).
- Aan de noordzijde grenst de kerk aan het open landbouwgebied. Op vandaag is de noordzijde een gesloten gevel en is er geen connectie met deze open ruimte. Het open maken van de gevel kan een meerwaarde zijn voor de beleving in de kerk.

Energietransitie

- De dakvlakken zijn noord-zuid georiënteerd. Dit maakt dat de helft van de dakoppervlakte zuid gericht is en geschikt is voor het plaatsen van fotovoltaïsche panelen.
- Door de grote dakoppervlakte is er een groot potentieel aan regenwater dat kan worden hergebruikt.
- De volledig verharde parking biedt mogelijkheden om deze deels te ontharden en te vergroenen, met mogelijkheid om water ter plaatse te laten infiltreren.
- De ruimte voor de kerk biedt mogelijkheden voor het aanleggen van een geothermische installatie voor verwarming (en koeling) in de kerk.

Voorzieningen omgeving

- De kerk ligt in het centrum van De Vijfwegen en ligt vlakbij de plaatselijke vrije basisschool.
- Het voormalig stationgebouw, gelegen langs de Vrijbosroute, is door de gemeente in erfpacht gegeven aan de KLJ Staden.

Complementaire ruimtes in de buurt

- Naast de schoolaccommodatie en het voormalig stationsgebouw zijn er geen andere gebouwen of voorzieningen met een publiek karakter aanwezig in de Vijfwegen.

Mobiliteit

- Voor de kerk is er parking voor ongeveer 35 wagens. Parkeren is ook mogelijk in de omliggende straten.
- De Vijfwegen ligt op het kruispunt van de verbindingswegen tussen Staden en Langemark en Westrozebeke en Houthulst.
- De Vrijbosroute, een fietsverbinding en voormalige treinverbinding van Kortemark naar Ieper, passeert in de Vijfwegen op een 350m van de kerk.
- De busverbinding Ieper – Torhout (Lijn 40) passeert in de Vijfwegen, met een bushalte in de Ieperstraat op ongeveer 80m van de kerk. Deze buslijn verbindt de Vijfwegen met Staden. Vanaf 1 januari 2024 wijzigt de route en loopt de verbinding via Westrozebeke waardoor de Vijfwegen bereikbaar is met de bus zowel vanuit Staden, als vanuit Westrozebeke.

3.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Huidig pastoraal gebruik

Frequentie van de erediensten

Geen

Aantal gelovigen in de erediensten

Geen

Doopsels

1 (2021)

Communies en vormsels

- eerste communies: 5 (2021)
- vormselvieringen: 4 (2021)

Huwelijken

2 (2021)

Uitvaarten

3 (2021)

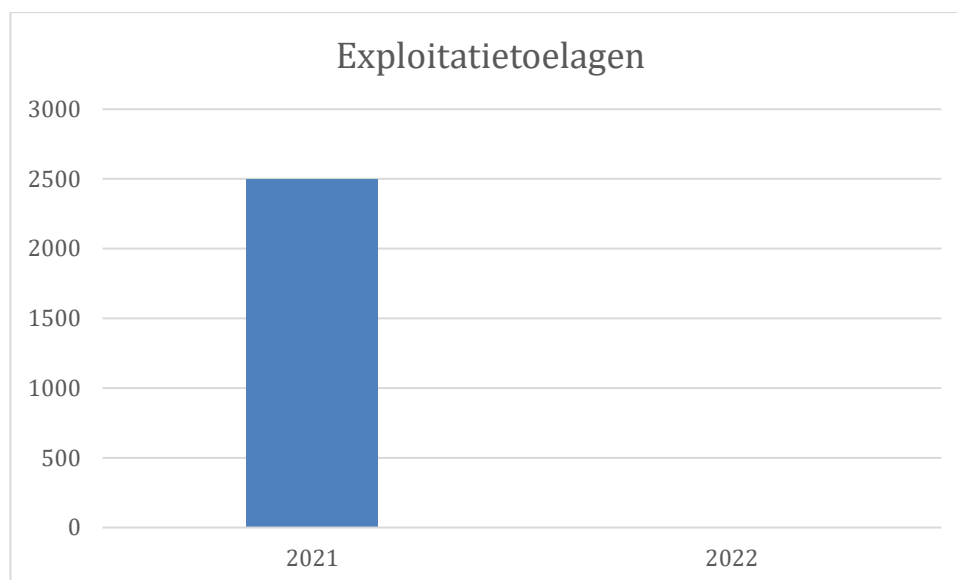
Andere vieringen/pastoraal gebruik

Momenteel wekelijks gebruikt door Roemeense orthodoxe gemeenschap. Kerkgemeenschap van de Vijfwegen heeft echter altijd voorrang voor eigen Huwelijks-en begrafenisplechtigheden.

Niet pastoraal gebruik

Gebruik door de school en het Vijfwegen feestcomité (tentoonstellingen)

3.2.5. Financieel overzicht

Andere inkomstenbronnen:

- gelden ontvangen van de pacht van enkele kleine landbouwgronden (eigendom van de kerkfabriek)
- e verhuur van de pastorie

Sint Bavo

3.3.1. Identificatie

Naam: Sint Bavo

Geografische ligging

- Dorpsstraat 47 te 8840 Staden-Westrozebeke
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: bisdom Brugge
- Decanaat: Roeselare-Izegem
- Pastorale Eenheid: Sint Anna
- Parochie: Sint-Bavo Westrozebeke

Eigenaar: gemeente Staden

Bescherming(en)

- Niet-beschermd

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

3.3.2. Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

Gebouw

Waarschijnlijk stamt het eerste stenen kerkgebouw uit de **12e eeuw**. Na de Slag bij Westrozebeke (1382), die voor de Vlamingen desastreus verliep, stimuleerde de bedevaart naar Onze-Lieve-Vrouw van Westrozebeke, een beeldje dat in 1383 van een boskapel naar de kerk zou zijn overgebracht. De glasramen vooraan in de linkerbeuk verwijzen hiernaar.

In 1566 werd de kerk verwoest tijdens de Beeldenstorm, waarbij ook het beeldje vernietigd werd. In 1584 was de kerk hersteld en in het bezit van een nieuw beeldje.

Omstreeks 1740 werd de kerk afgebroken en vervangen door een **classicistische pseudobasiliek**. De -mogelijk vroeg gotische- vieringtoren fungeerde nu als westtoren.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de kerk volledig verwoest, maar het beeldje was in 1915 al overgebracht naar de Sint-Michielskerk te Roeselare. Dit beeldje werd in 1920 teruggebracht en voorlopig geplaatst in een barak die als noodkerk dienst deed. Van 1920-1923 werd een nieuwe kerk gebouwd naar ontwerp van **A. Dugardyn**. In 1924 werd het beeldje hierin geplaatst.

In 1936 kreeg de kerk een nieuw orgel gebouwd door Jules Anneesens.

Bron:

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/51133>

Typologie: bedevaartkerk
Datering: derde kwart 19de eeuw, interbellum, tweede kwart 18de eeuw
Stijl: classicisme, gotiek, neogotiek, regionalisme

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Collecties

- Er is **een inventaris** opgemaakt voor de collectie roerend erfgoed, specifieke vermelding van het doksaalorgel en het klein orgel en een Mariabeeldje van 1584.

Tradities en devoties

- Er zijn jaarlijks 2 bedevaarten. Iedere laatste zondag van mei en de Westrozebeke kermis. Soms krijgt de kerkfabriek een uitnodiging om een groep bedevaarders te ontvangen. Tijdens de kermisweek worden ook de overledenen van het laatste jaar herdacht.

3.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Gebouw en architecturale mogelijkheden

Opbouw

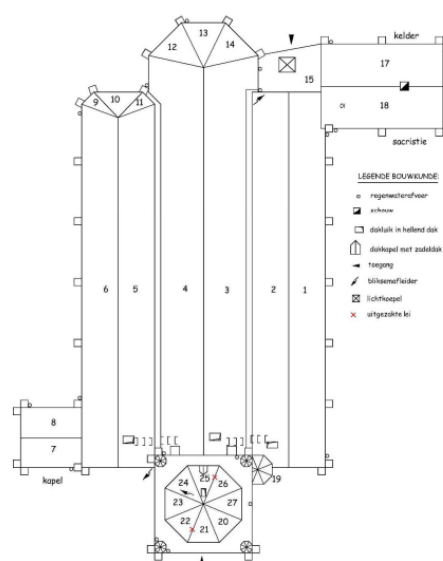
Type: laat gotische kerk (mogelijks oorspr. Kruiskerk)

Oppervlakte: +/- 940m² (bruto bebouwde oppervlakte, inclusief buitenmuren)

Bijruimtes: sacristie, bergruimte (2)

Aantal stoelen: 207

De kerk is een bakstenen kerk in de stijl van de late gotiek, met een voorgeplaatste vierkante westtoren met vier hoektorentjes op de trans en geflankeerd door een traptorentje. Het is een driebeukige kerk waarvan de middenbeuk breder is dan de zijbeuken, uitgevoerd in gele baksteen. Het schip wordt overwelfd door houten spitstongewelven. Verder zijn ook de witte pilaren die het schip afscheidt van de zijbeuken zeer bepalend.

Opdeelbaarheid

Compartimentering is architecturaal mogelijk. De zijbeuken zijn breed genoeg om een volwaardige ruimte/ruimtes te kunnen maken. Bij voorkeur op een eerder transparante wijze zodat de ruimtelijkheid van de kerk niet helemaal verloren gaat, net als de natuurlijke lichtinval in het schip.

Ruimtelijke uitbreidbaarheid

De kerk wordt nog steeds omgeven door het kerkhof. Omwille hiervan zijn er geen uitbreidingsmogelijkheden aan de kerk.

Voorzieningen

Sanitair	Ja
Verwarming	Ja
Verlichting	Ja
Regenwater	Er is een regenput die het regenwater opvangt.
Zonnepanelen	Neen
Keukenvoorzieningen	Neen
Audio	Ja, muziek

Beeldscherm	Neen
Rolstoeltoegankelijkheid	Hellend vlak
Diefstal- en brandbeveiliging	Neen
Bliksembeveiliging	Ja
GSM-operatoren	Klokken op digitale wijze

Toestand

Cfr. rapport monumentenwacht

Het rapport van Monumentenwacht dateert van mei 2018. De Sint-Bavokerk is in een goede bouwfysische staat. De kerkvloer ligt op een leembodem, die geen gewicht kan dragen, de tegelverzakking werd duidelijk bij de toren restauratie. Er werden een aantal instandhoudingswerken geadviseerd.

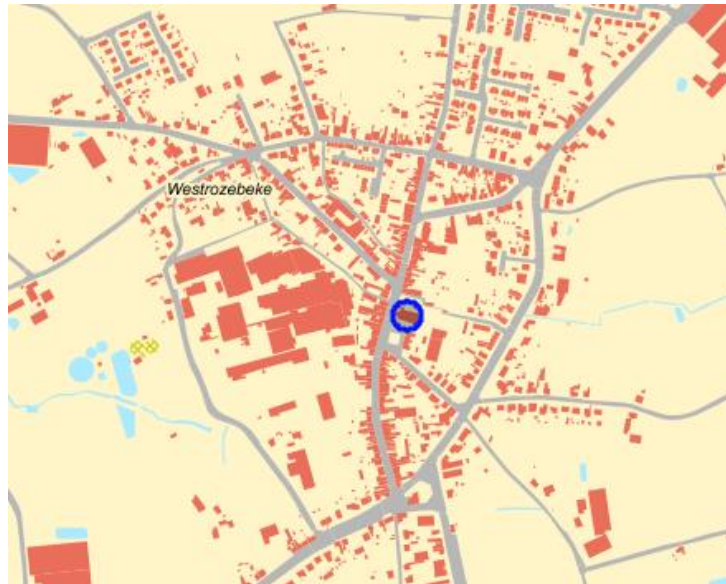
Uitgevoerde en toekomstige restauratiewerken

Sedert begin van de 21 eeuw werden al meerder restauraties uitgevoerd.

- Begin 2002 werd de toren gerestaureerd, langs binnen werden er nieuwe steunbalken geplaatst, vervolgens werd de volledige façade hersteld.
- In 2005 werd er een nieuw CV installatie geplaatst, de mazoutinstallatie werd opgeruimd en een nieuwe gastoevoerleiding bracht de opstart op aardgas met zich mee.
- In 2014 werden de glasramen gerestaureerd, alle ramen werden er uitgehaald en het lood tussen de verschillende glasdeeltjes werd volledig vernieuwd.
- In 2019 werden interieurrestauratiewerken uitgevoerd waarbij onderzoek werd uitgevoerd naar historische beschildering en kleurgebruik.
- In 2022:
 - Restauratiefase Interieur deel II
 - Herstellen van overblijvende muurgedeeltes die tijdens de restauratie deel I niet werden aangepakt, wegfreen van verf en zoutresten.
 - Plaatsen van een zoutscherm, fixeren en bijwerken van bepleistering.
 - Plaatsen van een dunne laag hechtpleister met wapening en afwerking met fijnpleister.
 - schilderen van de volledige kerk.
 De interieur restauratiefase deel 2 worden wellicht rond de jaarwisseling 2023/2024 afgerond.

Ruimtelijke omgeving

Ligging van de kerk op het GBR

Ligging van de kerk op de Popp kaart
(1842-1879)

Ligging van de kerk op de Ferraris kaart
(1771-1778)

Bron: www.geopunt.be

Sociale indicatoren

Totaal aantal inwoners Westrozebeke (2023): 2377

Relatie kerkgebouw en omgeving

De kerk ligt midden in het centrum van Westrozebeke, deelgemeente van Staden. De kerk bepaalt het uitzicht van Westrozebeke. De grenzen van de parochie vallen samen met de grenzen van de deelgemeente met uitzondering van een klein deel van de parochie Vijfwegen. De parochie omvat ongeveer 2200 inwoners.

Beschermde stads- of dorpsgezicht:

De kerk maakt geen deel uit van een beschermd stads- of dorpsgezicht, noch van een beschermd landschap.

Kerkgebouw

De kerk wordt hoofdzakelijk verlicht met led verlichting. De klokken worden automatisch gestuurd door een apollo III, die naast de ter plaatse bediening ook van op afstand via het 4G netwerk kan bediend worden.

Begraafplaats:

Het originele kerkhof rond de kerk is systematisch verder uitgebreid aan de achterkant van de kerk. Het draagt op deze manier sterk bij aan de contextwaarde van de kerk. De voorbij tien jaar zijn er een drietal saneringen gebeurd van de delen rond de kerk. Daarbij is er ruime gemaakt voor nieuwe graven. Het deel aan de noordzijde is de laatst sanering geweest waarbij er zoveel mogelijk verharde ruimte werd omgezet naar groene ruimte. De gemeente wenst deze sterk versteende ruimte gefaseerd om te zetten in een parkbegraafplaats.

De vrijgekomen ruimte door sanering is voldoende voor de komende jaren waardoor er geen nood is aan andere locatie of uitbreiding van de begraafplaats.

Relatie kerk tot publieke ruimte

- Het feit dat de kerk op een hoogte staat, maakt er ook een landmark van in het landschap. Het vergezicht vanaf een groot deel van het kerkhof hoort hier eveneens bij. Het feit dat ook de pastorie binnen het gezichtsveld van de kerk ligt, draagt sterk bij aan de contextwaarde van de kerk. In 2016 werd de pastorie verkocht en ondertussen volledig verbouwd en gerestaureerd, ze is niet langer eigendom van de gemeente maar overgegaan in privé handen.
- Naast de kerk bevindt zich het Juul Dewindeplein met het voormalig gemeentehuis dat nog steeds een publieke functie heeft.
- Het voormalig gemeentehuis is opgetrokken in een wederopbouwarchitectuur van na de eerste wereldoorlog.

- Kerk, plein en voormalig gemeentehuis vormen één ruimtelijk geheel, centraal in de kern van Westrozebeke.

Mogelijkheden en risico's relatie kerk en publieke ruimte (vandaag)

- De kerk, met het naastliggende Juul Dewindeplein en het voormalig gemeentehuis, worden nog steeds ervaren als het centrum van Westrozebeke. Op vandaag is er geen functionele link tussen de kerk en kerkhof met het Juul Dewindeplein. De toegang tot de kerk situeert zich aan de Dorpsstraat. Het kerkhof is toegankelijk vanaf de Dorpsstraat (zelfde als toegang voor de kerk) en via de Kerkstraat, aan de noordrand van het kerkhof.
- Tussen kerkhof en Juul Dewindeplein is er een hoogteverschil van ongeveer 1,7m. De nabijheid van het plein kan een meerwaarde zijn voor de beleving in en rond de kerk. Om de link tussen kerk en plein te versterken is er een fysieke ingreep in de omgeving nodig.
- Ook het kerkhof, dat gefaseerd wordt omgevormd tot een parkbegraafplaats, biedt mogelijkheden om de publieke ruimte te versterken. Minstens visueel, eventueel ook functioneel. Een sterkere relatie tussen kerk en kerkhof vraagt fysieke ingrepen aan de kerk, door het creëren van bijkomende toegangen en/of raamopeningen.
- Ook het versterken van de relatie tussen kerkhof en Juul Dewindeplein vraagt een fysieke ingreep (overbruggen van het hoogteverschil).

Energietransitie

- De dakvlakken zijn noord-zuid georiënteerd. Dit maakt dat de helft van de dakoppervlakte zuid gericht is en geschikt is voor het plaatsen van fotovoltaïsche panelen.
- De voorbije jaren is er ingezet op ontharding en vergroening van het kerkhof.
- Door de grote dakoppervlakte is er een groot potentieel aan regenwater dat kan worden hergebruikt.
- De nabijheid van het Juul Dewindeplein biedt mogelijkheden voor het aanleggen van een geothermische installatie voor verwarming (en koeling) in de kerk.

Voorzieningen omgeving

- Het geheel van het voormalig gemeentehuis, met conciërgewoning en voormalige brandweerkazerne, is in eigendom van de gemeente.
- In het voormalig gemeentehuis zijn er twee vergaderlokalen en een polyvalente ruimte die kunnen gehuurd worden door verenigingen.
- De voormalige brandweerkazerne is omgevormd tot een dienstingang en een vergaderruimte. De vergaderruimte is op vandaag in gebruik door de kerfabriek.
- De conciërgewoning is in gebruik door de vzw Welzijnsschakels.
- In de Vijfwegenstraat, op +/- 180m van de kerk, bevindt zich De Nestel, een polyvalente ruimte van de gemeente. De Nestel vormt één geheel met de gemeentelijke lagere school.

- Op de hoek van de Dorpsstraat en Filip Van Arteveldestraat er een lagere school met kleuterschool en een woonzorgcentrum. Waar nu het woonzorgcentrum staat, was voorheen een klooster te vinden dat op heden niet bewaard is.
- Achter de kerk en naast het kerkhof is er een brandweerkazerne. Naast de kazerne is er een voormalige gemeentelijke werkplaats die nu in gebruik is door vzw Welzijnsschakels.

Complementaire ruimtes in de buurt

- Onze Lieve Vrouw Ter Westroze- De dorpsplekke. Iedere maandagnamiddag mogelijkheid om aan te sluiten koffie met ontspanning. Regelmatig worden er informatienamiddag georganiseerd. Iedere dinsdag en donderdagmiddag mogelijkheid tot het gebruik van een middagmaal. Elke woensdag, zaterdag en zondagnamiddag is de cafetaria geopend.
- Er is ook nog een chirolokaal op wandelafstand.
- In het voormalig gemeentehuis is er vergaderaccommodatie en is er een polyvalente zaal.
- Er de polyvalente ruimte De Nestel, op wandelafstand van de kerk.

Mobiliteit

- De Dorpsstraat is de centrale as doorheen de kern van Westrozebeke, maar is een lokale weg. Het doorgaand verkeer passeert aan de rand van de kern, via de N313 (Ommegang Oost – Ommegang Zuid).
- De dorpsstraat heeft nog steeds het brede profiel van een hoofdstraat, maar bij een recente herinrichting is de straat omgevormd tot een verkeersluwe inrichting, samen met een herinrichting van het Juul Dewindeplein.
- De dichtstbijzijnde bushalte is gelegen in de Ommegang Oost, op +/- 250m van de kerk. Het betreft de lijn Ieper-Roeselare (95). Richting Roeselare stopt deze verbinding in Oostnieuwkerke.
- Vanaf 1 januari 2024 wijzigt de reisroute van lijn Ieper – Torhout (40) en loopt deze over Westrozebeke met halte in de Ommegang Oost. Door deze gewijzigde reisroute zal er een busverbinding zijn tussen Westrozebeke en Staden.
- Aan het Juul Dewindeplein zijn er een 15-tal parkeerplaatsen. In de Dorpsstraat en omliggende straten kan er in de straat worden geparkeerd.

3.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Huidig pastoraal gebruik

Frequentie van de erediensten

Om de 2 weken is volgens een patroon van de parochiale eenheid St-Anna een weekendviering op zaterdagavond 17u30. Wisselend om de week met Onze-Lieve-Vrouw Oostnieuwkerke en Sint-Jan Staden.

Aantal gelovigen in de erediensten

17 (2021)

Doopsels

15 (2021)

Communies en vormsels

- eerste communies: 18 (2021)
- vormselvieringen: 24 (2021)

Huwelijken

1 (2021)

Uitvaarten

5 (2021)

Andere vieringen/pastoraal gebruik

- Maandelijks wordt er op de 2e woensdag van de maand een bijeenkomst opgeluisterd van de O.L.V. vriendenkring onder leiding van Mr Pastoor Joos Marichal.
- Jaarlijks wordt er in de maanden mei en juli een bedevaart georganiseerd naar de Westrozebeekse kapellen.
- Juli: jaargetijde voor de overleden parochianen nav ommegangkermis viering- evenement georganiseerd door de lokale parochiale werkgroep.
- Bedevaartsvieringen aangevraagd door de verenigingen uit de omgeving(laatste jaren OKRA Wielsbeke, Samana St-Juliaan Langemark)
- Een paar keer per jaar vraagt het WZC om een viering te kunnen laten doorgaan in de kerk n.a.v. de ommegang die zij organiseren, een viering voor het H.Hart van Jezus.

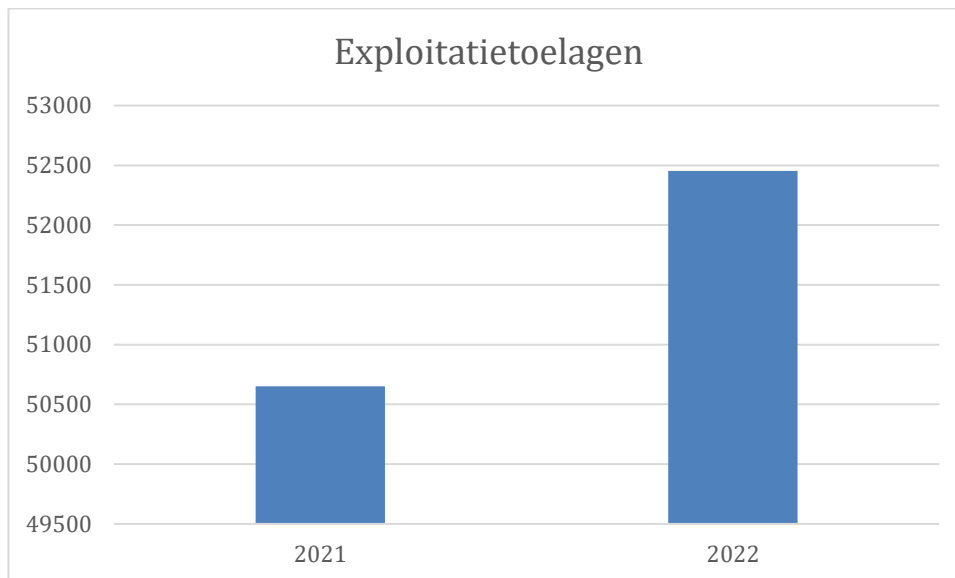
Niet pastoraal gebruik

- Reeds enkele keren mocht Reveil een evenement organiseren in de St-Bavokerk. Dit was een samenwerking met de gemeente Staden.

Algemeen

Gedurende het ganse jaar ontvangt de kerkfabriek op vrij regelmatige basis mensen van buiten de Stadense grenzen in de kerk. In de bedevaart maanden ziet de kerkfabriek een duidelijke piek in het gastenboek.

3.3.5. Financieel overzicht

Sint-Jan Baptist

3.4.1. Identificatie

Naam: Sint-Jan Baptist

Geografische ligging

- Marktplaats 1 te 8840 Staden
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: bisdom Brugge
- Decanaat: Roeselare-Izegem
- Pastorale Eenheid: Sint Anna
- Parochie: Sint-Jan Baptist Staden

Eigenaar: gemeente Staden

Bescherming(en)

- Niet-beschermd

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

3.4.2. Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

Gebouw

De eerste kerk van Staden zou in de 12e of 13e eeuw gebouwd zijn. Het patronaatsrecht kwam toe aan het kapittel van Doornik. In de 15e of begin 16e eeuw werd dit bouwwerk vervangen door een **laatgotische hallenkerk**, met een achzijdige vieringtoren op vierkante basis. De kerk werd in 1566 getroffen door de beeldenstorm en in 1658 door brand. De kerk werd hersteld, en in 1751 werd het oostelijke koor afgebroken en een westelijk koor gebouwd, waardoor de vieringtoren in het oosten kwam te staan.

De kerk werd vanaf juli 1917 door Engelse bommen zwaar beschadigd. De Duitsers bliezen, begin 1918, de toren op.

Van 1920-1922 werd de kerk herbouwd onder leiding van **Thierry Nolf**. Nu betrof het een **driebeukige hallenkerk** met transept en westtoren.

Deze kerk werd in de nacht van 31 juli 1943 gebombardeerd. Er kwamen 5 fosforbrandbommen in en rond de kerk terecht. De hulp van vele brandweerkorpsen kon niet baten. De kerk had een houten dakbedekking waardoor het vuur zich razendsnel verspreidde. Niet alleen de kerk maar ook 23 huizen liepen brandschade op. Kunstschilder Roger Noyez schilderde de brandende kerk.

De huidige kerk werd gebouwd tussen 1 februari 1951 en 17 november 1953 naar ontwerp van **Willem Nolf**, maar werd pas ingewijd in 1954.

Er kwam, met behoud van bepaalde muurdelen van de voorganger, en de toren, een kerk met neoromaanse elementen tot stand.

Binnen in de kerk bevindt zich een orgel van P. Anneessens uit 1968.

Bron: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/51068>

Typologie: hallenkerk

Datering: 15de eeuw, derde kwart 18de eeuw, eerste helft 16de eeuw, interbellum, na WO II, vanaf 1975, vierde kwart 19de eeuw

Stijl: classicisme, gotiek, neogotiek, neoromaans, regionalisme

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Collecties

Het orgel

- In 1685 werd een doksaal gebouwd waarop het orgel (vermoedelijk nieuw) geplaatst werd.
- In 1756 werd een herstelling uitgevoerd door "een orgelmaker uit Kortrijk" (De Rijckere?).
- In 1869 werden werken uitgevoerd door Ph. Forrest.
- In 1909 werd een nieuw instrument gemaakt door Th. Delmotte, met behoud van een hoeveelheid oud pijpwerk en de meubel-prospecten. Dit orgel ging verloren in de Eerste Wereldoorlog.
- In 1924 werd een nieuw orgel gebouwd door J. Anneessens (Menen); het werd vernield tijdens WO II.
- Huidig orgel : Gebouwd door P. Anneessens (Menen) in 1968.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Tradities en devoties

- De kinderzegen (Sint-Jantje) op de laatste maandag van juni met de zomerkermis
- Er zijn geen speciale processies verbonden aan de kerk.

3.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Gebouw en architecturale mogelijkheden

Opbouw

Type: basilicale kruiskerk

Oppervlakte: 1.545 m² (bruto oppervlakte, met buitenmuren)

Bijruimtes: sacristie, bergruimte, winterkapel, devotiekapel

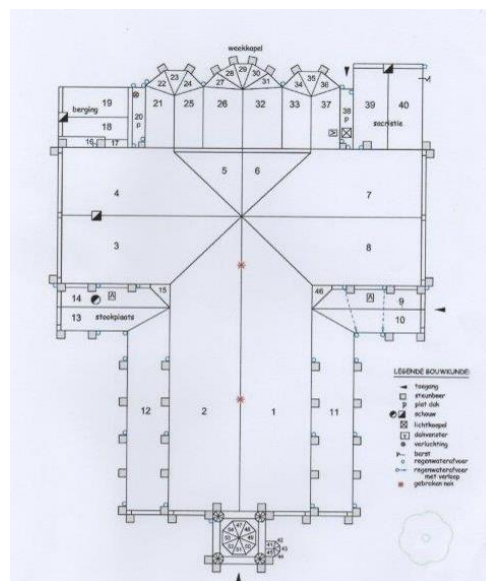
Aantal stoelen: 610

Opdeelbaarheid:

Architecturaal gezien zijn er mogelijkheden om deze kerk te compartimenteren. Een box-in-box-systeem zou moeten kunnen, indien hier rekening gehouden wordt met de ruimtelijkheid binnenin en er een zekere transparantie blijft bestaan. De oude koren zijn op heden reeds een vrij afgesloten geheel en kunnen dan ook zonder al te grote ingrepen als een apart gedeelte worden ingericht, indien daar nood toe zou zijn. Ook de zijbeuken kunnen aparte compartimenten worden, bij voorkeur dan wel op transparante wijze. Wanneer ervoor gekozen wordt om de ruimte van schip en transeptarmen als geheel te behouden, zullen aanpassingen nodig zijn om de akoestiek te verbeteren.

Ruimtelijke uitbreidbaarheid:

De kerk Sint-Jan-Baptist wordt gekenmerkt door een grote, open ruimte met een vrij grote lichtinval. Het schip is zeer hoog en heeft aan weerszijden een eerder smalle zijbeuk.

De kerk bevindt zich op een vrij ruim plein waardoor een uitbreiding in theorie wel mogelijk zou zijn. De inpassing van een nieuwe gevelopening zou daarbij mogelijk moeten zijn rekening gehouden met de ritmiek in het wederopbouw exterieur van de kerk. Hetzelfde geldt voor het eventuele groter maken van gevelopeningen door ze naar beneden door te trekken en de ritmiek te bewaren, enkel indien dit nodig zou zijn in een nieuwe (neven)bestemming.

Voorzieningen

Sanitair	1 toilet
Verwarming	Stookolieketel en met door turbine aangedreven warme lucht circulatie in de kerk. Brander recent vernieuwd.
Verlichting	Klassieke verlichting.
Regenwater	Regenwater wordt afgeleid naar het rioleringsnet.
Zonnepanelen	neen
Keukenvoorzieningen	neen
Audio	ja
Beeldscherm	neen
Rolstoeltoegankelijkheid	Er is een houten mobiel hellend vlak voorzien.
Diefstal- en brandbeveiliging	Geen diefstal beveiliging. Brandbeveiliging: enkel goedgekeurde brandblusapparaten.
Bliksembeveiliging	Volledig in orde.
GSM-operatoren	Toren is verhuurd aan twee operatoren.

Toestand

Cfr. rapport monumentenwacht

Het kerkgebouw werd in mei 2022 gecontroleerd door Monumentenwacht. De bouwfysische toestand van het gehele gebouw werd goed bevonden. De leibedekking van de daken zijn binnen de komende 5 jaren aan vernieuwing toe. Verder zijn er geen grote of dringende problemen, het betreft hier voornamelijk regulier onderhoud.

Uitgevoerde restauratiewerken

In 2013 & 2014 werden alle dakgoten en regenafvoeren vernieuwd.

Gewenste investeringen

Deze zijn niet voorzien.

Architecturale studies

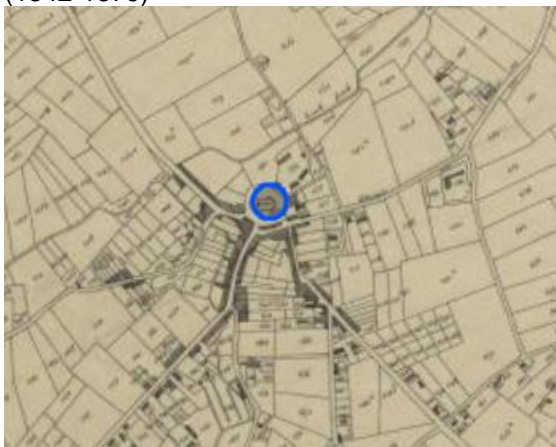
In 2014 is er een masterplan studie gebeurd door VOLT architecten voor de marktsite van Staden. Er werd ontwerpend onderzoek gedaan rond twee vragen: "Wat zijn de mogelijkheden om het programma van het administratief centrum geheel of gedeeltelijk op de site Markt te realiseren?" en "Welke ontwikkelingen zijn mogelijk en gewenst voor de marktsite indien het administratief centrum op de Sint Janssite komt?". Gezien de kerk gelegen is op de markt werd deze opgenomen in de studie. Hieruit kwamen diverse scenario's.

Ruimtelijke omgeving

Ligging van de kerk op het GBR

Ligging van de kerk op de Popp kaart
(1842-1879)

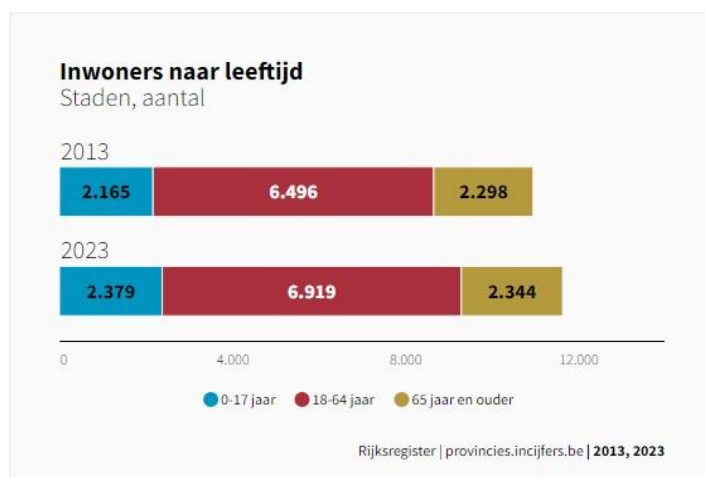
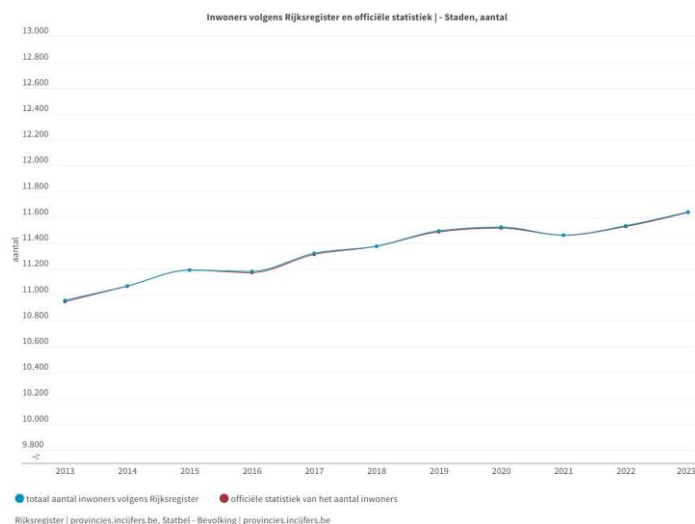

Ligging van de kerk op de Ferraris kaart
(1771-1778)

Bron: www.geopunt.be

Totaal aantal inwoners: 11.642 (Staden + deelgemeenten)

Beschermd stads- of dorpsgezicht:

De kerk maakt geen deel uit van een beschermd stads- of dorpsgezicht, noch van een beschermd landschap.

*de grafieken geven de cijfers van Staden + deelgemeenten

Totaal aantal inwoners Staden centrum, nov. 2023: 5646

Begraafplaats:

Het kerkhof bevindt zich niet langer rondom de kerk, noch in het gezichtsveld van de kerk, maar is te vinden op wandelafstand. In de Bruggestraat, net buiten het zicht van de kerk, is nog de voormalige pastorie te vinden.

Relatie kerk tot publieke ruimte

De kerk bevindt zich centraal in de gemeente en is omringd door een vrij ruim plein. Het plein wordt doorkruist door een verkeersas (N36) die Staden verbind met de omliggende gemeenten. Door deze verkeersas is er een tweedeling van het plein. Enerzijds is er de ruimte rond de kerk die voornamelijk wordt gekenmerkt door een lokale weg rond de kerk met parkeerplaatsen.

Deze ruimte is geschikt voor diverse evenementen zoals de jaarlijkse kermis eind juni en begin september. De publieke ruimte is begrenst met woningen en nieuwe appartementen. Aan de zuidzijde is er een beperkte pleinfunctie met oorlogsmonument voor de gesneuvelden van de eerste wereldoorlog en zitmeubilair. Anderzijds is er het marktplein aan de overzijde van de verkeersas, gekenmerkt door een parking, met aan de rand horeca en handelszaken. Het marktplein is er een wekelijkse markt op donderdagvoormiddag.

De parochiekerk Sint-Jan-Baptist is een bijzonder karakteristiek element op het plein en vormt een centraal punt in de gemeente.

Mogelijkheden en risico's relatie kerk en publieke ruimte (vandaag)

- De kwaliteit van de publieke ruimte rond de kerk wordt heel sterk beïnvloed door de drukke verkeersas van de N36 en de aanwezigheid van parkeerplaatsen. Dit maakt dat de verkeersvrije ruimte slechts beperkt aanwezig is. Eerder is er al meermaals onderzocht hoe de publieke ruimte kwalitatiever kan worden ingericht. In het onderzoek, uitgevoerd door Volt Architecten in 2013 – 2014, werd voorgesteld om de ruimte achter de kerk (noord- en oostzijde) verkeersvrij te maken en in te zetten op een kwalitatieve woonomgeving. De relatie met kerk kan worden versterkt door bijkomende openingen en doorzichten te maken.
- Bij een toekomstige nieuwe ontwikkeling op de locatie van de parochiezaal Blommenhof wordt voorgesteld om de verkeersvrije ruimte te laten aansluiten op het nieuwe project, met de opportuniteit om een trage verbinding te realiseren richting Eugene Dermoutpark en begraafplaats. De marktplaats kan behouden blijven als parkeerruimte en vaste locatie voor de wekelijkse markt. Verder wordt voorgesteld om de ruimte zoveel als mogelijk te ontdoen van overbodig stratelementen om zo meer rust te brengen in de ruimte en tot een meer samenhangend geheel te komen. De toekomstmogelijkheden van de kerk kunnen hier zeker op inspelen een meerwaarde betekenen bij het ontwikkelen van een kwalitatieve publieke ruimte. Kerk en marktplein vormen het centrale punt in de kern van Staden. Deze unieke locatie biedt mogelijkheden om het dorpsgebeuren te versterken en een prominente rol te blijven opnemen in de dorpsgemeenschap.

Energietransitie

- De kerk beschikt over grote dakvlakken die geschikt zijn voor het plaatsen van fotovoltaïsche panelen. Door de hoogte van het dak is er geen schaduwwerking van omliggende gebouwen. De dakvlakken zijn zuid, west en oost georiënteerd.
- De ruimte rond de kerk is hoofdzakelijk verhard. Een 5-tal jaar terug is er een eerste beperkte onthardingsfase uitgevoerd. Bijkomende ontharding is mogelijk zonder te raken aan de functionaliteit van de ruimte.
- Door de grootte van de kerk is er een groot potentieel aan regenwater dat kan worden hergebruikt. Water kan geïntegreerd worden in de aanleg van de publieke ruimte met mogelijkheden om het overtollige regenwater ter plaatse te laten infiltreren in de grond.
- Voor de verwarming (en koeling) van de kerk zijn er mogelijkheden om te werken met geothermie.

Voorzieningen omgeving

Achter de kerk is de parochiezaal Blommenhof te vinden. Verder wordt het plein gekenmerkt door een combinatie van wonen, handel en horeca. Binnen wandelafstand van de kerk zijn twee lagere scholen gelokaliseerd. Eén van beide scholen was voorheen ook het klooster van de zusters maricolen. Hier leven op heden geen zusters meer. Iets verderop – maar nog steeds

binnen wandelafstand – staat de openbare bibliotheek met daarnaast het SWOK, cultureel centrum.

Mobiliteit

- De publieke ruimte rond de kerk wordt gedomineerd door de gewestweg (N36) die een drukke verkeersas is door het centrum van Staden. De N36 maakt deel uit van de verbinding tussen Roeselare en Diksmuide. Vanaf de markt vertrekken ook de lokale verbindingswegen richting Ieper, Langemark en Houthulst. De kerk en zijn markt vormen dan ook een knooppunt van lokale verbindingswegen.
- De ruimte rond de kerk en het marktplein zijn hoofdzakelijk ingevuld met parkeerplaatsen. Op wandelafstand is er een parkeerplaats ter hoogte van de begraafplaats en ter hoogte van de sporthal.
- Aan de zuidzijde van de kerk is er ruimte voor het stallen van fietsen (niet overdekt).
- Aan de kerk, langs de N36, is er een bushalte, opstapplaats voor de lijnen Roeselare – Diksmuide (30 en 31) en Torhout – Ieper (40).

3.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Huidig pastoraal gebruik

Frequentie van de erediensten

- Om de 2 weken H. Mis, wisselend om de week met Onze-Lieve-Vrouw Oostnieuwkerke en Sint-Bavo Westrozebeke
- wekelijkse H. Mis in de doopkapel op donderdagmorgen

Aantal gelovigen in de erediensten

- 30 (2021)

Doopsels

- 32 (2021)

Communies en vormsels

- eerste communies: 40 (2021)
- vormselvieringen: 38 (2021)

Huwelijken

- 4 (2021)

Uitvaarten

- 20 (2021)

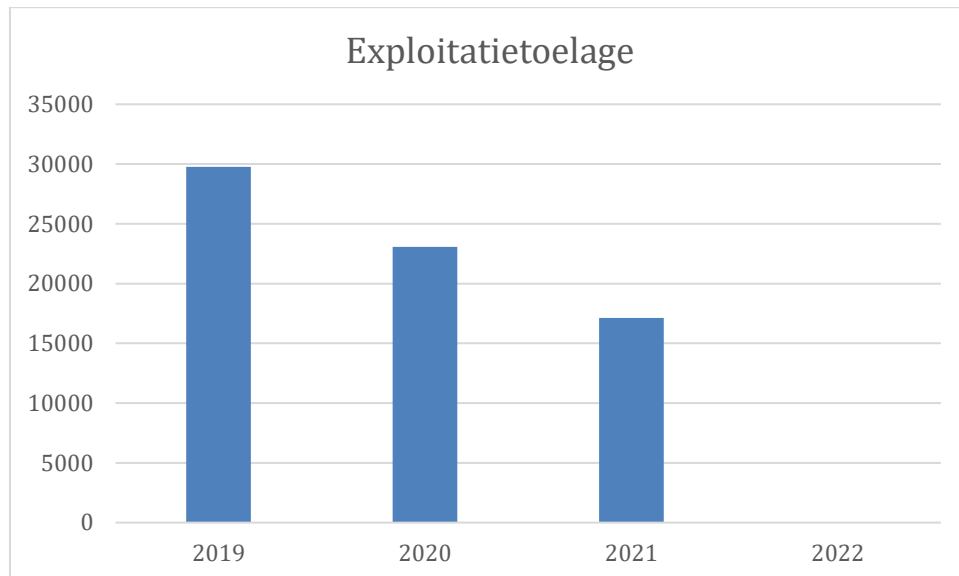
Andere vieringen/pastoraal gebruik

- feest van de patroon van de kerk Sint-Jan (zomerkermis)
- aanwezigheid van een kerkkoor die de plechtige viering opluistert
- feest van de patroon van de kerk Sint-Jan met kinderzegen op de laatste maandag van juni met de zomerkermis

Niet pastoraal gebruik

Geen

3.4.5. Financieel overzicht

4. Toekomstig gebruik en toekomstige functie

4.1 Visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Tot stand koming toekomstvisies

Het najaar van 2022 en voorjaar 2023 vormen een belangrijke mijlpaal in de geschiedenis van het religieus patrimonium in Staden. De actieve geloofsgemeenschap, kerkfabrieken (centraal kerkbestuur) en het lokaal bestuur van de gemeente Staden besluiten samen de toekomst van vier parochiekerken (Onze-Lieve-Vrouwekerk Oostnieuwkerke, Sint-Bavokerk Westrozebeke, Sint-Jan-Baptistkerk Staden, Sint-Eligiuskerk Vijfwegen) van het religieus patrimonium op het grondgebied van hun gemeente te verkennen. De gemeente Staden werd hiervoor begeleid door Kapittel, een toekomst procesbegeleider voor religieus patrimonium.

Dit traject vertrok niet vanuit een autoritaire aanpak waar men met de verschillende belanghebbenden beslissingen neemt voor de toekomst, maar, de gemeente koos voor een co-creatieve aanpak. Anders dan een participatieve aanpak willen we de bewoners van de gemeente en iedereen verbonden met het patrimonium en zijn gemeenschap, eigenaarschap geven. Hen mee laten nadenken over wat de toekomst kan zijn en hoe mensen hier zelf kunnen aan bijdragen.

Door deze aanpak kiezen we resoluut om 'mensen' mee 'inhoud' te laten geven aan de toekomst van het religieus patrimonium in de gemeente. In co-creatie samen te schrijven aan een toekomstbeeld voor er concreet wordt overgegaan tot 'vormgeving'.

Na een traject van 10 maanden kunnen we spreken van een gedragen toekomstbeeld voor de vier parochiekerken van Staden.

Kapittel voerde verschillende type individuele en groepsgesprekken en leidde in het totaal 18 interactieve workshops. De deelnemers van deze gesprekken waren erg divers: van beleidsmakers tot bewoners, leden van de geloofsgemeenschappen, leden van de kerkfabrieken, erfgoedexperten, experts in toerisme, cultuur, architectuur, lokale ondernemers, jeugdverenigingen,...

Allen voelden zich op een of andere manier betrokken tot de vraag om mee na te denken over de toekomst van de parochiekerken van Staden.

Kapittel werd bijgestaan door een 12 koppig lokaal team, het zogenaamde 'kernkapittel'. Het kernkapittel representeerde vertegenwoordigers uit het beleid (leidend én oppositie), de vier kerkfabrieken, de geloofsgemeenschappen, de pastoor en de parochie assistent. Zij gaven input en feedback en begeleidde de procesbegeleider op hun tocht, zodat de voeling met de lokale gemeenschap bewaakt bleef.

Het uitgangspunt van de vraagstelling was steeds dat we onze kerkplekken een duurzame toekomst willen geven, die er opnieuw voor zorgt dat de brede gemeenschap in en rond de plek floreert. Welke perspectieven (scenario's) passen bij de uitdagingen van de toekomst en genereren meerwaarde voor zowel de brede gemeenschap als de plek?

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Uitgebreidere toelichting toekomstvisie per kerk

1. kerk Onze Lieve Vrouw

Voor Onze-Lieve-Vrouwekerk is er draagvlak om de liturgische functie voorop te plaatsen en wat nu (2023) al gebeurt aan **nevenactiviteiten** te versterken.

Naast de erediensten, waarbij de kerk uitgesproken fungeert als de centrale kerk van Staden, is er duidelijk plaats voor nevenactiviteiten die passen binnen de ziel van de plek. Denk aan tentoonstellingen, activiteiten van verenigingen, algemene culturele activiteiten,...

De liturgische eredienst primeert op extra activiteiten die georganiseerd worden. Op die manier kunnen grote vieringen en erediensten blijven plaatsvinden. De kerk is een plek van verstillings, verdieping en op gepaste tijden van bruisende activiteiten ten dienste van de brede gemeenschap.

Op korte termijn (legislatuur 2024-2030) worden een aantal infrastructuurwerken gerealiseerd die de ontmoeting van de gemeenschap faciliteren. Denk aan een sanitair blok, mobiele wanden, geluidsinstallatie, een glazen deur die de toegankelijkheid en connectie met het park/de buitenruimte verbetert,...

Op lange termijn (legislatuur 2030-2036) worden de nevenactiviteiten nog meer versterkt en breiden de mogelijkheden uit. Dit steeds in relatie met het Zonneheem. Zodat de positionering van de kerk t.o.v. het Zonneheem en vica versa steeds duidelijk is.

De connectie van de kerk met het park dient meer uitgespeeld en benut te worden. Beide plekken kunnen één geheel vormen en hebben een uitgesproken relatie tot elkaar.

**Uit: het onderzoeksrapport 'Een gedragen en duurzaam toekomstbeeld voor het religieus patrimonium in Staden!'*

“ De kerk moet een plek worden waar de brede geloofsgemeenschap van Staden zich welkom voelt. Daarnaast is het een bruisende ontmoetingsplek voor de lokale gemeenschap met activiteiten die aansluiten bij de ziel van de plek.”*

2. kerk Sint Eligius

Voor de Sint-Eligiuskerk is er draagvlak voor een profane invulling, een **herbestemming** van de kerk.

Er is een grote vraag en nood naar een plek waar de brede gemeenschap echt in verbinding kan gaan, in de vorm van een gemeenschapshuis. Dit gemeenschapshuis kan gebruikt worden door de school en lokale verenigingen onder het bestuur van een lokale vzw, waar vertegenwoordigers van verschillende bestaande raden (bv. de ouderraad), school en anderen in zetelen. Ook in de buitenruimten worden ingrepen gedaan die de ontmoeting van de gemeenschap faciliteren.

“De kerk wordt een gemeenschapshuis waar de Vijfwegenaar elkaar ontmoet en samen activiteiten opzet. Tevens wordt het meer gebruikt door de school en lokale verenigingen.”*

In deze herbestemming primeren gemeenschapsactiviteiten, die passen bij de ziel van de plek. De waardering rond symboliek blijft bestaan en voelbaar/herkenbaar op de plek.

De grot, onmiddellijk naast de kerk, wordt de stilte- (sacrale) plek. Op deze manier kunnen gelovigen en mensen op zoek naar betekenis nog steeds terecht op de site.

**Uit: het onderzoeksrapport 'Een gedragen en duurzaam toekomstbeeld voor het religieus patrimonium in Staden!'*

3. kerk Sint Bavo

Voor de Sint-Bavokerk is er draagvlak om een doorgedreven uitwerking te realiseren voor de Mariaverering en de kerk als bedevaarts- en erfgoedplek te ontsluiten. De geschiedenis en valorisatie van de evocatie van de plek staat voorop in het toekomstbeeld. Voor deze plek denkt men uitgesproken aan de linker zijbeuk van de kerk.

Daarnaast dient de plek de brede gemeenschap te versterken via twee ingrepen: enerzijds het 'vast' huisvesten van een sociaal huis (denk aan voedselbank, welzijnsschakels, ...), anderzijds een open overdekte buitenruimte waar de brede gemeenschap elkaar kan ontmoeten en waar verbinding centraal staat. Denk aan activiteiten van de Chiro, recepties, markten, cultuurbeleving,...

“De kerk moet een plek zijn waar devotie rond Maria en de geschiedenis van Westrozebeke een centrale plaats krijgt. Een plek binnen de kerk waar verstillen en gebed hand in hand gaan met daarnaast een vrije & open plaats voor (sociale) activiteiten uit de brede gemeenschap. Ontmoeting en verbinding staan centraal in deze ruimte. De plek staat altijd open voor bewoner en bezoeker.”*

Het is een uitbreiding op het plein voor het gemeentehuis. De openheid aan de voorzijde van de kerk is een uitnodiging om even binnen te wandelen.

Men zet uitgesproken in op de verering, verdieping en verstillen rond de Mariadevotie en het ontsluiten van het immaterieel-, roerend- en onroerend erfgoed van het dorp. Denk hierbij aan de traditie van de ommegang ter verering van Maria. Mogelijkheden tot eredienst, hetzij in een kleinere ruimte, worden in het pastoraal plan verder besproken.

Architecturaal onderzoek zal uitwijzen hoe de kerk er daadwerkelijk zal uitzien. Waar er openingen worden gemaakt, wat de relatie is tot het kerkhof en hoe de open ruimte er concreet uitziet. Hierbij stelt men de voorwaarde dat de Mariaverering, Ommegang en de geschiedenis van de plek een centrale plaats behoudt en dat deze versterkt wordt door de inplanting in de volledige site. Hierdoor zullen meer mensen de plek ontdekken en zal de identiteit van deze plek versterkt worden.

De architecturale oefening dient tevens te passen binnen een bredere omgevingsanalyse en – studie, waarbij er voor de site een totaalconcept gecreëerd wordt voor kerk, begraafplaats, plein en voormalig gemeentehuis.

**Uit: het onderzoeksrapport 'Een gedragen en duurzaam toekomstbeeld voor het religieus patrimonium in Staden!'*

4. kerk Sint-Jan Baptist

Voor de Sint-Jan-Baptistkerk kunnen we nog niet spreken van een breed draagvlak voor één concreet toekomstbeeld. Er zijn vier scenario's die op korte tot middellange termijn (2024-2030) verder onderzocht moeten worden, zowel naar draagvlak toe, als naar architecturaal concept. Deze scenario's dienen ook in relatie te staan tot een omgevingsanalyse/masterplan voor de hele site die woonkwaliteit en mobiliteit meeneemt in het onderzoek.

“De kerk moet een plek zijn waardoor Staden centrum haar identiteit versterkt. Zo komen mensen opnieuw samen op de plek en vinden ze opnieuw verbinding in het centrum.”*

Er is weliswaar draagvlak voor de herpositionering van een kleinere sacrale ruimte in een apart afgesloten deel van de kerk, waar nevenbestemming mogelijk is. Het gebruik in functie van erediensten wordt verder bepaald in het pastoraal plan.

De overige ruimte in de kerk kan bijgevolg een profane, multifunctionele, invulling krijgen of zelfs worden afgebroken. Rond deze keuze zijn volgende scenario's geformuleerd:

1. De sacrale ruimte bevindt zich in het koor, het transept en de zijkapelruimten; ontmoeting en culturele activiteiten vinden plaats onder het schip. Hierbij denkt men ook aan infrastructuur dat het lokale verenigingsleven moet faciliteren.
2. De sacrale ruimte bevindt zich in het koor, het transept en de zijkapelruimten en het andere deel zal worden afgebroken (toren en schip).
3. Het schip en de toren blijft een sacrale ruimte en het andere deel van de kerk krijgt een culturele invulling.
4. Het schip en de toren blijft een sacrale ruimte en het andere deel zal worden afgebroken (koor, transept en zijkapellen).

Architecturaal- en gebruikersonderzoek zal uitwijzen welke van deze scenario's de voorkeur geniet. Het programma van het profane gedeelte speelt hierbij ook een belangrijke rol.

Bovenstaande scenario's, met toekomstige architecturale concepten, dienen afgetoetst te worden bij de brede gemeenschap. We onderzoeken verder waarvoor er draagvlak is.

**Uit: het onderzoeksrapport 'Een gedragen en duurzaam toekomstbeeld voor het religieus patrimonium in Staden!'*

Samenvattend

Voor Onze Lieve Vrouw, Sint Bavo en Sint Jan Baptist vertrekken we binnen dit kerkenbeleidsplan vanuit de huidige context en dus een **valorisatie**, rekening houdend met de toekomstbeelden uit het draagvlakonderzoek, die hierboven worden geformuleerd. In de verdere toekomstverkenning staan de bovenstaande toekomstvisies als evolutie voorop. Voor de Sint Eligius kerk vertrekken we vanuit een duidelijke **herbestemmings**context.

4.2 Plan van aanpak

Algemeen

De gemeente Staden, de vier kerkfabrieken en de geloofsgemeenschappen (in het traject de vertegenwoordigers van het 'Het kernkapittel') streven ernaar om in de legislatuur 2024-2030 de toekomstscenario's van de Onze Lieve Vrouw kerk, Oostnieuwkerke en de St. Eligiuskerk, Vijfwegen te realiseren. Daarnaast wordt er ook budget vrijgemaakt om de twee andere scenario's verder te onderzoeken: een omgevingsanalyse/studie en architecturale studie, waarbij er voor de Sint Bavo site een totaalconcept gecreëerd wordt voor kerk, begraafplaats, plein en voormalig gemeentehuis; en een omgevings- en architecturaal draagvlak onderzoek voor de Sint-Jan-Baptistkerk. In de legislatuur 2030-2036 kan dan verder bekeken worden hoe de realisatie van de toekomstbeelden van Sint Bavo en Sint-Jan-Baptist kunnen worden gerealiseerd en kunnen de realisaties van Onze Lieve Vrouw kerk en Sint Eligiuskerk worden geëvalueerd.

Het kernkapittel blijft een leidende rol opnemen om de stappenplannen per kerk te realiseren. Zij zullen uitzoeken of er verschillende gemengde werkgroepen per kerk kunnen opgestart worden om de plannen te realiseren. De werkgroepen zijn open en vrij toegankelijk voor mensen die zich willen inzetten om de toekomstplannen mee te realiseren. We denken hierbij aan de vertegenwoordiging van kerkfabriek, omwonenden, lokale ondernemers, geïnteresseerde partijen voor programma invulling. Deze koppelen hun vorderingen terug aan het kernkapittel.

Stappenplan Onze Lieve Vrouw Kerk

Start

Aftoetsen van de toekomst-opportunities, eigenaarschap, meerjarenbegroting lokaal bestuur en opmaak van een plan van aanpak voor de consolidatie van het toekomstbestendig maken van de kerk.

2024-2030

- Organisatie van een terugkoppelmoment voor de brede gemeenschap, waarin ook een oproep voor een werkgroep komt om het toekomstbeeld waar te maken. We denken daarbij ook aan versterking voor de kerkfabriek naar exploitatie toe, om dit toekomstbeeld in realiteit om te zetten.
- Bevraging van de noden en behoeften van diverse mogelijke gebruikers, evenals de engagementen in functie van (culturele) nevenactiviteiten. Denk aan het verenigingsleven, sociale spelers, lokale ondernemers, jongeren, de school,...
- Nog concreter in kaart brengen van de infrastructurele noden aan de hand van de bevraging van de gebruikers.
- Ontwerpend onderzoek doen om tot een plan te komen dat de noden ook efficiënt ondersteunt. Het ontwerp dient in functie te staan van het faciliteren van ontmoeting tussen mensen maar tegelijk ook de noden van een centrale kerk niet banaliseert. Daarbij is de connectie met het park en de groenbeleving essentieel.
- Opstart gesprekken met het Zonneheem over de visie van het Zonneheem en de positionering t.o.v. de kerk.

Stappenplan Sint Eligius kerk

Start

Aftoetsen van de toekomst-opportunities, eigenaarschap, meerjarenbegroting lokaal bestuur en opmaak van een plan van aanpak voor de consolidatie van het toekomstbestendig maken van de kerk.

2024

- Onderzoeken welke acties nodig zijn om de kerk in beheer te geven van een lokale vzw. Rekening houdend met het toekomstig eigenaarschap.
- Onderzoeken wat de relatie met de gemeenschap van Langemark-Poelkapelle kan zijn.
- Onderzoeken of er een vraag naar betrokkenheid is van Fedasil.

2024-2030

- Acties ondernemen om de herbestemmingsprocedure in te zetten.
- Een co-creatie traject opzetten met de brede gemeenschap van de Vijfwegen om een concreter programma invulling te voorzien. In dit onderzoek wordt ook de beheerstructuur onderzocht (wie zetelt in de vzw).
- Onderzoeken van het exploitatiemodel/ de beheersstructuur van de lokale vzw. In hoeverre kan er tussen de vzw en de gemeente een beheersovereenkomst gesloten worden in functie van financiële rendabiliteit en onderhoud? Wat is wenselijk voor beide partijen? En haalbaar? Hoe kan de gemeenschapsverbinding van de Vijfwegen versterkt en gestimuleerd worden in een opstartfase? En wat met de lange termijn?
- Het aanpakken van de verkeersveiligheid op en rond de site aan.
- Onderzoeken welke architecturale – en facilitaire ingrepen nodig zijn om het toekomstbeeld waar te maken (binnen- en buitenruimten)
- Onderzoeken van de mogelijke subsidiekanalen voor dit scenario.

Stappenplan Sint Bavo kerk

Start

Aftoetsen van de toekomst-opportunities, eigenaarschap, meerjarenbegroting lokaal bestuur en opmaak van een plan van aanpak voor de consolidatie van het toekomstbestendig maken van de kerk.

2023-2024

- Organiseren van een terugkoppelmoment voor de brede gemeenschap, waarin duidelijk wordt aangegeven waarom de liturgische functie niet behouden blijft. Ook de korte en lange termijn ambities worden meegegeven.

2024-2030

- Bekijken welke restauraties, onderhoudswerken nog broodnodig zijn op korte termijn en keuzes maken in functie van het huidige toekomstbeeld.
- Opzetten van ontwerpend onderzoek in architecturale ingrepen en dit na een algemene omgevingsanalyse in functie van een totaal concept voor kerk, begraafplaats, plein en voormalig gemeentehuis. Bij de architecturale ingrepen dient maximaal rekening gehouden te worden met integrale toegankelijkheid.
- Regelmatige consultatie- en terugkoppelmomenten organiseren (input verzamelen, feedback vragen) van concrete voorstellen bij de brede gemeenschap.
- Ontwikkelen van een visie op de exploitatie van de devotie-, bedevaarts- en erfgoedplek enerzijds, en de exploitatie van de open gemeenschapsruimte anderzijds. Zorgen dat deze visie tot stand komt in samenspraak met kerkfabriek, lokale overheid en lokale geloofsgemeenschap. Bevraging van de brede gemeenschap ook. Staan er initiatiefnemers op?

2030-2036

- Realisatie van de onderzoeken uit de beleidsperiode 2024-2030

Stappenplan Sint-Jan-Baptist kerk

Start

Aftoetsen van de toekomst-opportunities, eigenaarschap, meerjarenbegroting lokaal bestuur en opmaak van een plan van aanpak voor de consolidatie van het toekomstbestendig maken van de kerk.

2024-2030

- Onderzoeken van de noden van vzw Blommenhof en het aftoetsen van het toekomstbeeld van de Sint-Jan-Baptistkerk.
- Informeren van de bewoners van Staden over de huidige stand van zaken van het toekomstbeeld en acties opzetten om de kritische massa van geïnteresseerde bewoners te vergroten. Onderzoeken op welke manier de brede gemeenschap van Staden centrum geprikkeld kan worden om hun visie over de site te geven.
- Opstellen van een bevraging naar de Stadense verenigingen en de sociaal-economische- en culturele spelers en ondernemers in de gemeenschap over hun interesse voor ruimtegebruik en hun engagement om deel te nemen aan een project dat gericht is op ontmoeting. (ifv programma bepaling)
- Opmaken van een masterplanvisie voor de kerk-site en haar omgeving (ook naar mobiliteit toe) en deel vier concrete architecturale toekomstscenario's met de brede gemeenschap. Onderzoeken voor welk scenario draagvlak is bij de brede gemeenschap van Staden centrum.

2030-2036

- Realisatie van de onderzoeken uit de vorige beleidsperiode.

